

A Gazdakör

Civil szervezetek Palotán II.

A civil társadalom formálódása

Mint már láttuk a polgárosodó Rákospalotán a civil társadalom kezdte szervezni a kulturális életet. Az Ipartestület – mint az egyik legmeghatározóbb szervezet a helyi társadalomban – jelentősen hozzájárult a település művelődéséhez. De ezen kívül még számos egyéb más kisebb-nagyobb, rövidebb-hosszabb ideig működő egyesület jelent meg a közélet porondján és vette ki a részét többek között a kulturális élet szervezéséből a XIX-XX. század fordulóján.

Egyike ezeknek az 1881-ben megalakult Negyvennyolcas Függetlenségi Kör. Főleg a nagygazdák találták meg benne a társas önkifejezés eszközeit. 1904-ben 200 tagja volt a körnek, a község legtehetősebb gazdáit, hivatalnokokat és néhány egyházi személyiséget, mint például Kovács Kálmán evangélikus lelkész. A kultúrában a nemzeti értékeket képviselte, illetve ezen értékek minden módon történő terjesztése, népszerűsítése állt tevékenysége középpontjában. Az első negyvennyolcas egyesület volt az országban és fennállása során számos közéleti eseménnyé váló rendezvényt szervezett. Természetesen elsődleges szerepe volt mindenkor a forradalom és szabadságharc helybéli emlékének ébrentartásában és ápolásában, az ünnepek megszervezésében és lebonyolításában.

Az Öregfaluban szerveződött egy másik markáns szervezet is (mely bázisát tekintve egybeesik a 48-as Körrel): a Gazdakör. 1903-ban alakult meg, az ipartestülethez hasonlóan elsősorban érdekvédelmi szervezetként, de helyi társadalomra gyakorolt hatása természetesen e szervezetnek is az ipartestülethez hasonló volt: a közélet majd minden szférájában megjelent, így természetesen a kultúra területén is egy színpont volt a maga rendezvényeivel, eseményeivel. Természetesen a paraszti kultúra, a tradicionális értékrend képviselője volt mindvégig. Azon túl, hogy továbbképzéseket, tanfolyamokat szervezett, például az 1930-as években országos mintára itt is megszervezték az Arany- és Ezüstkalászos tanfolyamokat, amikkel konkrét segítséget adott tagjainak, a palotai gazdáknak; szórakoztató rendezvényeik, ünnepeik eseményt jelentettek alkalmanként a nagyközség (város) polgári rétegének is.